

Komentari Crnogorskog Telekoma i odgovori Agencije na Nacrt analize relevantnog tržišta poziva koji završavaju u individualnim javnim telefonskim mrežama na fiksnoj lokaciji - veleprodajni nivo

r.br	Str.	Tekst Nacrta Analize	Komentar Crnogorskog Telekoma	Odgovor Agencije
1.	13.	Nivo ispod međunarodnog/tranzitnog se sastoji od glavno/lokalnih centrala (GC/LC). Ove centrale se koriste za povezivanje sa <u>MnC7TC</u> i obezbjedjuju vezu manjih lokalnih centrala sa MnC7TC, kao i vezu sa udaljenim preplatničkim stepenima. Gc/LC centrale su locirane u: Herceg Novom , Bijelom Polju i Podgorici	Umjesto MnC7TC treba da piše MnC/TC	U pitanju je tehnička greška, Agencija prihvata primjedbu Crnogorskog Telekoma.
2.	13.	Nivo ispod međunarodnog/tranzitnog se sastoji od glavno/lokalnih centrala (GC/LC). Ove centrale se koriste za povezivanje sa MnC7TC i obezbjedjuju vezu manjih lokalnih centrala sa <u>MnC7TC</u> , kao i vezu sa udaljenim preplatničkim stepenima. Gc/LC centrale su locirane u: Herceg Novom , Bijelom Polju i Podgorici	Umjesto MnC7TC treba da piše MnC/TC	U pitanju je tehnička greška, Agencija prihvata primjedbu Crnogorskog Telekoma.
3.	13.	Lokalni nivo se sastoji od	Umjesto Lokalni nivo treba da stoji	Agencija prihvata primjedbu Crnogorskog

		centrala na lokacijama	“Nivo kombinovanih GC/LC centrala se sastoji od sledećih central”:	Telekoma.
4.	13.	Tabela, Lokalna centrala	Umjesto Lokalna central treba da piše GC/LC centrala	Agencija prihvata primjedbu Crnogorskog Telekoma.
5.	17.	Medutim, ista maloprodajna cijena poziva nije posljedica jednake veleprodajne cijene usluge završavanja (terminacije) poziva budući da je trošak usluge završavanja (terminacije) poziva u mobilne mreže veći od troška usluge završavanja (terminacije) poziva u fiksne mreže	Umjesto fiksne mreže treba da piše mobilne mreže	U pitanju je tehnička greška, Agencija prihvata primjedbu Crnogorskog Telekoma.
6.	20.	U tabeli broj 1 prikazane su cijene usluge terminacije poziva iz međunarodnih mreža	Smatramo da ove cijene, budući da su predmet komercijalnih dogovora, ne treba da budu publikovane ovakvom dokumentu.	Agencija prihvata primjedbu Crnogorskog Telekoma, pomenute cijene će biti izbrisane.
7.	45.	Pored obaveze objavljivanja Referentne interkonekcione ponude, Crnogorski Telekom je u obavezi dostavljati Agenciji (i/ili objavljivati) kvartalno detaljne izvještaje sa odgovarajućim glavnim pokazateljima efikasnosti (eng. <i>Key Performance Indicators-KPI</i>) koji se odnose na pružanje	Smatramo da je s obzirom na obim pružanja ovih usluga izvještaj na godišnjoj osnovi više nego dovoljan i mjerodavan. Takođe Agencija može u zavisnosti od svojih potreba zahtijevati i vanredne izvještaje.	Ne prihvata se primjedba Crnogorskog Telekoma. Agencija ocjenjuje da je izvještavnje na kvartalnom nivou potpuno razumna mjera, kako bi Agencija mogla reagovati na odgovarajući način u slučaju da za tim postoji potreba.

		relevantne usluge.		
8.	48.	Obaveza odvajanja računovodstvenih evidencija	Trebalo bi ovaj dio uskladiti, tj. ubaciti tekst iz analize tržišta 1 ili 2 gdje stoji da je CT implementirao ovu obavezu i dostavio RFI za 2011. Naime, treći paragraph tačan jer metodologija već postoji pa stav "...shodno Metodologiji vođenja odvojenih računovodstvenih evidencija i troškovnog računovodstva, koju će Agencija propisati nakon sprovedenog konsultativnog postupka." ne važi.	Prihvata se primjedba Crnogorskog Telekoma. Agencija će u tekst Analize ubaciti navedeni tekst.
9.	51.	Agencija smatra da je potrebno obavezati Crnogorski Telekom da obezbijedi ugovor o nivou usluge- SLA (eng. Service Level Agreements) za sve oblike relevantnih usluga, kao što su npr. rokovi uspostavljanja usluge, vrijeme otklanjanja kvarova.	Smatramo da ne postoji potreba za postojanjem posebnog Ugovora o nivou usluge (SLA) budući da Telekom nivo kvaliteta servisa garantovao u posebnim članovima postojećih Referentnih ponuda, kao i u ugovorima interkonekciji.	Ugovor o nivou pružanja relevantne usluge (eng. Service level agreement- SLA) je jedan od najačih instrumentata za osiguranje poštovanja obaveze nediskriminatornosti. Nametanjem ove obaveze Agencija želi obezbijediti da alternativni i potencijalni operatori imaju neophodne podatke o nivou parametara pružanja relevantne usluge koji će biti uporedivi sa vrijednostima tih parametara za usluge koje SMP operator pruža za sopstvene potrebe i za potrebe drugih operatora.. SLA će sadržati i odrebe o naknadama u slučaju da SMP operator ne uspije da obezbijedi ponuđene

				<p>nivo parametara kvaliteta usluge. Pri tom, SLA treba bazirati na parametrima efikasnosti pružanja relevantne usluge (eng. Key performance indicators- KPI), koji jedini omogućavaju objektivno praćenje kvaliteta usluge koja se pruža za sopstvene potrebe i za potrebe alternativnih operatora, kao i njihovo upoređivanje. S obzirom da operatori u svojim ugovorima sa međunarodnim operatorima već imaju praksu primjene odgovarajućih SLA, Agencija ocjenjuje da nije potrebno analizama tržišta precizirati odredbe ovih ugovora, ali će pratiti i ocijeniti da li su ponuđeni SLA ugovori odgovarajućeg sadržaja, u postupku davanja odobrenja na referentne ponude.</p>
10.	51.	<p>Kako bi se obezbijedila primjena nametnutog nivoa SLA, Agencija predlaže određivanje obaveze Crnogorskom Telekom-u da objavljuje glavne pokazatelje efikasnosti-KPI(eng. <i>Key Performance Indicators</i>) na kvartalnoj osnovi ili na zahtjev Agencije, što je detaljno navedeno u dijelu obaveze preglednosti</p>	<p>Već komentarisano, predložen je godišnji izvještaj</p>	<p>Agencija je već odgovorila u komentaru br.7</p>
11.	52.	<p>Agencija obavezuje Crnogorski Telekom i M:Tel da obezbijede</p>	<p>U tom slučaju, troškovi ovakvih sistema treba da budu jediničnog</p>	<p>Nije jasan komentar CT-a, jer nema povezanost sa originalnim tekstom iz analize tržišta 2, a radi</p>

		pristup sistemima za podršku ili sličnim sistemima, kojim se pospješuje konkurencija kod pružanja relevantnih usluga	troška usluge (kao što je komentarisano u analizi tržišta 2.)	se o obavezi CT-a da obezbijedi pristup sistemima za podršku ili sličnim sistemima. Nesporno je da obezbjedjivanje pristupa ovim sistemima predstavlja trošak za CT koji je operator dužan da nadoknadi. Pri tome, takvi troškovi moraju biti precizno alocirani na navedene dodatne usuge. Troškovi dodatnih usluga ne mogu se alocirati na osnovne usluge.
12.	53.	Obaveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva	Obaveza je već implementirana pa bi tekst uskladiti sa postojećim stanjem i naglasiti da se obaveza produžava. Takođe, ova obaveza je definisana posebnim regulatornim aktom pa treba referencirati na isti.	Agenciji je imala mogućnost da, shodno članu 48. Zakona(50/08), koristi metodologiju "benchmarking-a" za potrebe određivanja cijena, uzimajući u obzir specifičnosti domaćeg tržišta. U analizi tržišta poziva koji završavaju u javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo, primijenila utvrđene jedinične cijene iskazane u RFI izvještajima Crnogorskog Telekom-a utvrđenim troškovnim modelom. RFI izvještaji Crnogorskog Telekom-a su odobreni Odlukom(0102-4739/2 od 26.09.2013.godine) o prihvatanju sprovedenih aktivnosti Crnogorskog Telekom-a na Projektu računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva za fiksnu i mobilnu mrežu za 2012. godinu., tako da je u RFI izvještajima iskazana cijena dolaznih poziva u okviru mrežnog koda pristupne tačke(lokalna terminacija) je 0,0077€, a cijena nacionalnog dolaznog poziva (single transit) 0,0101€ i kao takve cijene će se primjenjivati u skladu sa zakonskim rokom za izmjenu RIP-a.

13.	54.	<p>Rezultat troškovnih modela za fiksne mreže koje će Agencija sprovesti u najskorijem roku jesta izračunavanje jediničnih troškova mreže koji su nužni za pružanje proizvoda i usluga. Prema takvom troškovno usmjerenom proračunu cijena, operatori sa značajnom tržišnom snagom trebali bi moći ostvariti povrat efikasnih troškova pružanja usluge i cijena bi trebala služiti kao podsticaj operatorima da održavaju i ulažu u svoju mrežu.</p>	<p>CT je već sproveo ovu obavezu u skladu sa Metodologijom koja predstavlja poseban regulatorni akt koji tretira ovo pitanje i gdje postoji plan primjene odgovarajućih troškovnih metodologija. Takođe nije jasno šta su "nužni" troškovi. Oni su značajno uslovljeni izabranom metodologijom tako da smatramo da ovdje ne bi trebalo da se pominju. CT predlaže da se cijeli dio koji odnosi na obavezu troškovnog računovodstva preformuliše na način da realno oslikava trenutno stanje budući da je CT već implementirao ovu obavezu</p>	<p>Agencija je već odgovorila u komentaru br.12.</p>
14.	54.	<p>Do trenutka dok ne bude završen projekt koji uključuje izradu troškovnog modela i koji će na kraju omogućiti sprovođenje</p>	<p>Greskom je spomenut benchmaring metod jer je već implemntirano troskovno racunovodstvo. Neprihvatljivo bi</p>	<p>Agencija je odgovorila u komentaru br.12</p>

		načela troškovne usmjerenosti cijena, obaveza nadzora cijena će biti postavljena na temelju metode referentnih vrijednosti na način definisan u nastavku.	bilo da se Telekomu npr.nameće novo smanjenje cijena na osnovu benchmark-a u situaciji kada postoji dokaz da su I postojeće cijene ispod troška pružanja usluge.	
15.	54.	Do trenutka dok ne bude završen projekt koji uključuje izradu troškovnog modela i koji će na kraju omogućiti sprovođenje načela troškovne usmjerenosti cijena, obaveza nadzora cijena će biti postavljena na temelju metode referentnih vrijednosti na način definisan u nastavku.	Nije jasan stav "Do trenutka dok ne bude završen projekt koji uključuje izradu troškovnog modela..." kad je CT već implementirao navedeno???	Agencija je već odgovorila u komentaru br.12.
16.	61.	5.5.1 Cijena usluge terminacije u fiksnu mrežu Crnogorskog Telekom-a	Ovo je neprihvatljivo iz dva razloga: 1. Nije potrebna benchmark (BM)analiza prilikom određivanja FTR kada je CT već implementirao model troškovnog računovodstva koji je pokazao da su troškovi značajno iznad BM 2.BM se bazira na jednostavnom prosjeku za Evropu ne uzimajući u obzir specifičnosti crnogorskog	Agencija je objašnjenje dala u komentaru br.12.

			<p>tržišta. Većina zemalja koje se obuhvacene BM primjenjuju regulaciju više od 10 godina i do ovakvih cijena FTR došle postupno tokom dužeg niza godina. Takođe, zbog ograničenosti crnogorskog tržišta, CT nije u mogućnosti da koristi ekonomiju obima kako to mogu da koriste zemlje sa većom korisničkom bazom I da osnovu toga smanje jedinične troškove.</p> <p>Ukoliko Agencija koristi BM kao metod za određivanje cijena, ne vidimo svrhu uvođenja obaveze troškovnog računovodstva?</p>	
17	61.	<p>Agencija je u procesu izračunavanja cijene usluge terminacije u fiksnu mrežu (lokalna terminacija) koristila metodu referentnih vrijednosti (eng.Benchmark) na osnovu podataka BEREC-a koji su prikazani u prethodnoj tabeli i grafiku.</p>	<p>Ponavljamo da je (zbog već navedenih razloga) smanjenje postojećih cijena neprihvatljivo za CT.</p> <p>Takođe želimo da naglasimo da u svim postupcima drastičnih korekcija cijena treba podržati primjenu postupka linearnog smanjivanja cijena faznim pristupom na svim tržištima na kojima se ukaže potreba za</p>	<p>Agencija je objašnjenje dala u komentaru br.12.</p>

			<p>njihovom korekcijom.</p> <p>To je i praksa koju je Agencija promovisala prilikom prethodne analize ovog tržišta, takođe je isti princip predložila u okviru analize tržišta originacije poziva (potpuno iste cijene u pitanju).</p>	
18	61.	<p>Local transite</p> <p>Cijena koja će se primjenjivati u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Rješenja</p>	<p>Skrećemo pažnju da nametanje promjene cijena u roku od 30 dana nije u saglasnosti sa rokom koji je dat za promjenu Referentne ponude (90 dana prema ZEK-u). ova dva roka treba usaglasiti na način da se rok koji je naveden ovdje produži na 90 dana da bi izbjegli kontradiktornosti između Referentnih ponuda i Ugovora u prelaznom periodu.</p>	<p>Agencija ostaje pri svom stavu i pridržava se odredbi starog i novog Zakona. Naime, u skladu sa ZEK-om (Sl.list Crne Gore“, broj 50/2008) u pogledu obaveze obezbjeđivanja preglednosti, referentne interkonekcion e ponude Član 44 predviđa da:</p> <p>(1) Agencija, rješenjem iz člana 43 stav 1 ovog zakona, može narediti preduzimanje mjera u cilju javne dostupnosti informacijama koje se tiču pružanja usluga interkonekcije ili operatorskog pristupa, kao i objavljivanje referentne ponude u roku od 90 dana od dana izdavanja rješenja.Takodje, ako ponuda ne odgovara ovom zakonu ili uslovima na tržištu, nakon sprovedene javne rasprave, Agencija može rješenjem narediti njenu izmjenu u roku do 30 dana.</p> <p>Takodje, u skladu sa novim ZEK-om („Sl.list CG“, broj: 40/13) Izmjena referentne ponude u Članu 72:</p> <p>(1) Ako ponuda iz člana 71 stav 3 ovog zakona</p>

				nije u skladu sa ovim zakonom ili uslovima na tržištu, nakon sprovedenih javnih konsultacija, Agencija može operatoru rješenjem naložiti izmjenu ponude, u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja Agencije.
19.	61.	Agencija je u procesu izračunavanja cijene usluge terminacije u fiksnu mrežu (single transit) koristila metodu referentnih vrijednosti (eng.Benchmark) na osnovu podataka BEREC-a koji su prikazani u prethodnoj tabeli i grafiku.	<p>Ponavljamo da je (zbog već navedenih razloga) smanjenje postojećih cijena neprihvatljivo za CT.</p> <p>Takođe želimo da naglasimo da u svim postupcima drastičnih korekcija cijena treba podržati primjenu postupka linearnog smanjivanja cijena faznim pristupom na svim tržištima na kojima se ukaže potreba za njihovom korekcijom.</p> <p>To je i praksa koju je Agencija promovisala prilikom prethodne analize ovog tržišta, takođe je isti princip predložila u okviru analize tržišta originacije poziva (potpuno iste cijene u pitanju).</p>	Agencija je objašnjenje dala u komentaru br.12
20.	62.	Single transit Cijena koja će se primjenjivati u roku od 30 dana od dana stupanja	Skrećemo pažnju da nametanje promjene cijena u roku od 30 dana nije u saglasnosti sa rokom	Agencija je već odgovorila u komentaru br.18

		na snagu Rješenja	koji je dat za promjenu Referentne ponude (90 dana prema ZEK-u). ova dva roka treba usaglasiti na način da se rok koji je naveden ovdje produži na 90 dana da bi izbjegli kontradiktornosti između Referentnih ponuda i Ugovora u prelaznom periodu.	
21.	62.	Polazeći od navedenog, Agencija je predvidjela postupno smanjenje cijena terminacije u fiksnu mrežu M:Tel-a, tako da trenutna cijena iznosi 1,42 €/min.	Trenutna cijena terminacije u fiksnu mrežu Mtela je 1.24€/min	Ne prihvata se primjedba Crnogorskog Telekoma, trenutna cijena terminacije u fiksnu mrežu M:Tel-a je 1,42 €/min.
22.	62.	Cijena koja će se primjenjivati u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Rješenja	Skrećemo pažnju da nametanje promjene cijena u roku od 30 dana nije u saglasnosti sa rokom koji je dat za promjenu Referentne ponude (90 dana prema ZEK-u). Ova dva roka treba usaglasiti na način da se rok koji je naveden ovdje produži na 90 dana da bi izbjegli kontradiktornosti između RIP-a i Ugovora u prelaznom periodu	Agencija je već odgovorila u komentaru br.18
23.	62.	Važeća cijena usluge terminacije u fiksnu mrežu M:Tel-a 1,42 €/min	Trenutna cijena terminacije u fiksnu mrežu Mtela je 1.24€/min	Ne prihvata se primjedba Crnogorskog Telekoma, trenutna cijena terminacije u fiksnu mrežu M:Tel-a je 1,42 €/min.

Komentari M:Tel-a i odgovori Agencije na Nacrt analize relevantnog tržišta poziva koji završavaju u individualnim javnim telefonskim mrežama na fiksnoj lokaciji - veleprodajni nivo

r.br.	Komentar M:Tel-a	Odgovor Agencije
1.	<p>Na strani 4 Analize relevantnog tržišta poziva koji završavaju u individualnim javnim telefonskim mrežama i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji-veleprodajni nivo,data je „definicija relevantnog tržišta i relevantnog geografskog tržišta”.Smatramo da je ovdje potrebno precizno navesti da li se ova definicija odnosi i na terminaciju poziva iz inostranstva. Naime, u Analizi tržišta poziva koji završavaju u individualnim mobilnim mrežama-veleprodajni nivo, jasno se na strani 20 navodi da je i terminacija međunarodnih poziva dio istog tržišta,pa smatramo da treba da postojati jedinstven stav po ovom pitanju,za obje analize.</p>	<p>Prihvata se sugestija MTel-a,Agencija će u tekstu Analize naglasiti da se definicija odnosi na tržište terminacije poziva u mreže Crnogorskog Telekomu i MTel-a, <u>bez obzira odakle je poziv započeo.</u></p>
2	<p>Nejasno je zašto Telenor kao operator Univerzalnog servisa nije uzet u Analizu tržišta za fiksne lokacije? Naime, evidentno je da tržišno učešće ne igra ulogu pri dodjeljivanju SMP statusa za terminaciju poziva. Ne postoji prag tržišnog učešća iznad kojeg se operator uzima u obzir. Ovo znači da se status SMP operatora u terminaciji poziva treba dodijeliti svakom operatoru pristupne mreže koji pruža te usluge,uključujući i Telenor. Ukoliko obim usluga koji pruža Telenor predstavlja razlog za oslobađanje od ovog statusa,isti</p>	<p>Univerzalni servis predstavlja posebnu oblast u regulativi, čija su definicija, implementacija i nadzor predmet članova 52-58 Zakona o elektronskim komunikacijama iz 2008. godine, koji je usaglašen sa regulatornim okvirom EU 2003. Opštim uslovima pružanja Univerzalnog servisa iz člana 55 definisane su regulatorne mjere koje se mogu primjeniti na operatora Univerzalnog servisa, odnosno jednog njegovog dijela, što je u konkretnom slučaju Telenor. Zakon ne predviđa nikakve druge mjere po pitanju pružanja Univerzalnog servisa, pa ni one koje se nameću</p>

	<p>razlozi se trebaju primijeniti i za M:Tel.U suprotnom, ovakva analiza bi se mogla smatrati diskriminatornom.</p>	<p>kao posljedica sprovođenja analize tržišta, tako da je Agencija na stanovištu da bi uključivanje Telenorove mreže za pružanje Univerzalnog servisa (sa svega jednim korisnikom, prema poslednjim dostupnim podacim kojima ova Agencija raspolaže) bilo neutemeljeno na pozitivnim zakonskim propisima.</p> <p>Agencija takođe napominje da bi svako nametanje regulatornih obaveza mimo onih propisanih zakonom moglo da dovede do povećanih troškova pružanja Univerzalnog servisa, koje bi operator Univerzalnog servisa imao pravo da, saglasno podzakonskim propisima vezanim za ovu oblast, tretira kao posledicu promjene uslova u odnosu na one koji su važili prilikom prihvatanja njegove ponude na sprovedenom javnom konkursu i samim tim zatraži njihovu refundaciju kroz naknadu obračunatog neto troška.</p>
<p>3.</p>	<p>Na strani 64 Analize tržišta poziva koji završavaju u individualnim javnim telefonskim mrežama i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji, navedeno je Agencija je u procesu izračunavanja cijene usluge terminacije u fiksnu mrežu (lokalna terminacija) koristila metodu referentnih vrijednosti (eng. Benchmark). Nejasno je zašto je korišćen benchmark kad je po prethodnoj Analizi Agencija naložila primjenu troškovnog računovodstva, po kojem su se trebale i formirati cijene. Crnogorski Telekom je sproveo Troškovno računovodstvo i dostavio ga Agenciji 2012. godine, pa</p>	<p>Agenciji je imala mogućnost da, shodno članu 48. Zakona(50/08), koristi metodologiju "benchmarking-a" za potrebe određivanja cijena, uzimajući u obzir specifičnosti domaćeg tržišta. U analizi tržišta poziva koji završavaju u javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo, primijenila utvrđene jedinične cijene iskazane u RFI izvještajima Crnogorskog Telekomu utvrđenim troškovnim modelom.</p> <p>RFI izvještaji Crnogorskog Telekomu su odobreni Odlukom(0102-4739/2 od 26.09.2013.godine) o prihvatanju sprovedenih aktivnosti Crnogorskog</p>

	<p>se dovodi u pitanje svrha sprovođenja Troškovnog računovodstva i da li Agencija ima namjeru da Troškovno računovodstvo sprovede u praksi.</p>	<p>Telekom-a na Projektu računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva za fiksnu i mobilnu mrežu za 2012. godinu., tako da je u RFI izvještajima iskazana cijena dolaznih poziva u okviru mrežnog koda pristupne tačke(lokalna terminacija) je 0,0077 €, a cijena nacionalnog dolaznog poziva (single transit) 0,0101 € i kao takve cijene će se primjenjivati u skladu sa zakonskim rokom za izmjenu RIP-a.</p>
--	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------